

O velkém fackování dříve a nyní

Na počátku února vysílala televize Nova pořad o Rukopisech, k němuž jsem přičinil několik poznámek v minulém příspěvku. Zbývá ještě okomentovat záležitost s Eliškou Krásnohorskou, jejíž nepěkný výrok na adresu Masaryka vyznívá v režiji pořadu proti obráncům Rukopisů.

Pořad, byl zahájen následovně:

„Rukopisy Královédvorský a Zelenohorský postavily bratra proti bratrovi syna proti otci, přitele proti příteli. V Čechách před 130 lety zuřila občanská válka i když se bojovalo jen perem a slovem. Spisovatelka Eliška Krásnohorská, obhájkyň pravosti Rukopisů napsala tehdy o odpůrci pravosti Rukopisů Masarykovi že takového lotra nemohla ani česká matka zrodit.“

Takto zarámovaný výrok Krásnohorské vyvolává nepříznivý dojem nejen o Krásnohorské, ale i o obráncích Rukopisů vůbec. Ještě připomeňme, že upoutávka k pořadu zněla:

"Hrozilo někdy Masarykovi, že mu Češi nafackují na ulici? Ano, v době bojů o Rukopisy."

Citovaný výrok Krásnohorské, obránkyň Rukopisů, však nebyl vyprovokován Masarykovým vystoupením proti Rukopisům, ale úvodním článkem Naše dvě otázky, prvního čísla časopisu Čas. Byl podepsán šifrou H.G., ale za autora byl považován Masaryk.

V Čapkových hovorech to popisuje Masaryk následovně:

Brzo nato se strhl jiný pokřik. Pozval jsem do Prahy mladého člověka, rozeného z polo české, polo německé rodiny v Litomyšli, Huberta Gordona Schaura; byl to mladý hegelian, nějak těžce se protloukal ve Vídni; mně ho doporučil filozof profesora Zába, že je ho škoda a že bychom ho měli zachránit pro český národ. Nu dobrá, postaral jsem se, aby přišel do Prahy, a dal jsem mu u nás kvartýr; tehdy jsem bydlel na Vinohradech ve vile Václava Vlčka Osvětě. Schauer byl člověk nadaný, ale neurovnaný; flámoval hodně, kamarádil s Vilémem Mrštíkem a přírodopiscem Štolcem; pozdě v noci se vracel domů přes plot, pošlapal Vlčkovy záhonky a dělal nepořádek, tož jsem ho musel dát pryč. Tehdy mladí hoši, jako byl Herben a jiní, kteří se seskupovali kolem nás mladších profesorů, chtěli mít svůj časopejsek a založili si čtrnáctideník Čas. Já jsem o tom nevěděl, až když jsem dostal do ruky první číslo; v něm byl ten Schaurův článek [Naše dvě otázky](#). Myslím, že to tam dali, protože neměli dost příspěvků. Byla to věc nemožná: anonymní autor se tam ptal, nebylo-li by pro nás Čechy lépe přiklonit se k Němcům a žít životem velikého kulturního národa. Hned ráno jsem se sebral a šel jsem za to Herbenovi vycinkat; dodnes se pamatuju, že jsem ho našel v posteli pod takovou vysokou selskou duchnou; a řekl jsem mu to. - Ten článek pak přičítali mně; spisovatel Ferdinand Schulz na mne v Národních listech uvalil národní kletbu jako na filozofa sebevraždy, a milá Krásnohorská, taková pěkná pracovnice, proklela i mou matku. Později se Schauer k autorství toho článku sám přihlásil, ba aj i do Národních listů vstoupil jako redaktor, ale proti mně ten hněv trval dlouho.

Je pravdou, že zoufalý výkřik Krásnohorské se udál v době rukopisných bojů, ale jinak nemá s rukopisným bojem nic společného.

Diskreditování obránců podobným způsobem je v oblibě. Prominentní publicista Mahler jej užil v televizním pořadu již v roce 1997:

Doslovný přepis části z tv cyklu o T. G. Masarykovi týkající se rukopisného sporu, vypravuje dr. Zdeněk Mahler.

"Když se Masaryk poprvé vlomil do českého veřejného života, bylo to v souvislosti s tzv. rukopisnými boji. Jak víte, v romantické části 19. století byly takzvaně objeveny staré pergameny s básnickou skladbou o slávě českého dávnověku. Nadchlo to českou veřejnost a inspirovalo čelné umělce k výrazným vynikajícím dílům. Mánesa k cyklům, Alše rovněž, Myslbeka k některým sochám, rovněž Smetanova Libuše byla inspirována Rukopisy. Dá se říci, že výzdoba Národního divadla a jmenovitě pak královských salónek, ve kterých se právě nacházíme, měla zde svůj podnět. Jenomže Masaryk už dávno sledoval hlasy z venčí i od některých domácích vědců, kteří vyslovovali pochybnosti, zda jde o pravé dokumenty nebo o falsa, o podvržené. Položil si základní otázku mravního charakteru, zda můžeme budovat svoji budoucnost na lži. Věděl, že otevře-li tento problém, vznikne nesmírně bolestivá situace. Ale co naplat, on se k tomu ozdravnému řezu rozhodl. A tak v roce 1886 Masaryk ve svém časopise Athenaeum vyzval odbornou veřejnost, aby se k tomuto problému bez zábrán vyslovila. Jenomže odborná diskuse byla záhy žurnalisty přenesena na stránky denního tisku. Rozpoutaly se vášně a vedly tak daleko, že se dokonce hlasovalo po hospodách o pravosti Rukopisů. Ale především rozpoutala se obrovská štvánice. Ta štvánice byla zaměřena především na Masaryka jako iniciátora. Probíhala paradoxně pod střechou vily zvané Osvěta, kde ve 2. patře bydlel Masaryk s rodinou a v 1. patře bydlel majitel a hlavní zastánce pravosti Rukopisů Vlček. Ta vila málem explodovala. Vlastenečtí matadoři s oblibou pojmenovávali své psy Masarykovým jménem. Masaryk byl označen z cynické svatokrádeže, jakožto ten, kdo byl podplacen zednáři. Nejvíce ho ovšem ranilo, když jeho odborní kolegové zmlkali a nejen to, když věděl, že dochází k denunciacím, k pokusům, aby byl vypuzen z Pražské university. Ty denunce, jak věděl, šly do Vídně až k císaři. Ačkoliv Masaryk měl působit jako mimořádný profesor pouze tři roky a pak měl být povýšen na řádného, musel čekat 14 let, což bylo pochopitelně spojeno citelně i s platem. Byl nařčen z toho, že kazí mládež, že je filosofem národní sebevraždy, a tak se tedy stalo, že byl doslova proklet a z národa vykázán. Čelní básníci, ať už to byla Eliška Krásnohorská nebo třeba Hejduk, psali verše tohoto typu:

*Vás věru nezrodila matka česká,
spíš netvorná, zlo sálající saň,
jež nad hlavou nám perutěmi tleská
a stále žádá české krve daň."*

Oproti nedávnému pořadu Novy, uvedl Mahler inkriminovaný výrok přesněji, ale ponechal posluchače v nejistotě, zda patří Krásnohorské nebo Hejdukovi. Zato naprosto stejně jako v režii Novy, spojuje Mahler tento výrok s rukopisným sporem. O jeho pravé příčině - článku Naše dvě otázky z časopisu Čas - Mahler také mlčí.

Že by autoři televizních pořadů nečetli Čapkovy Hovory s TGM?

J.Urban